

Bwandafonds

Nieuwsbrief 9, Februari 2011

Begin december 2011 hebben de Bannabikara Sisters op werkelijk grootse wijze het eeuwfeest gevierd. Riet Nouwens heeft deze hartverwarmende gebeurtenis als speciale gast meegemaakt. Bijgaande (lange) nieuwsbrief is geheel gewijd aan het verslag van haar reis naar Oeganda.

Het verslag van de Bwandafonds bijeenkomst afgelopen september en het financiële overzicht over 2010 komt in een volgende nieuwsbrief.

CENTENARY CELEBRATIONS BANNABIKIRA SISTERS 1T/M 7 DECEMBER 2010.

Woensdag 1 december

Hoewel een uur vertraagd vanwege security maatregelen en de-icing voor vertrek, staat de driver van Banda Inns uit Kampala me bij aankomst op te wachten. Als we naar buiten lopen ervaar ik de kleur en geur als bekend en vertrouwd. Dat geldt ook voor de enorme drukte, de roekeloze rijstijl, de kwaliteit van de weg soms, de stalletjes met de vuurtjes, het zomaar oversteken van mensen die bijna onzichtbaar blijven in het donker. Ongeveer veertig minuten later zijn we bij Banda Inns. Na enig getoeter zwaait de poort open en rijden we de tuin in. De hond komt even ruiken of ik net zo betrouwbaar ben als auto en toebehoren. Dat is zo.

Via de ijzeren trap op een open binnenplaats kom ik op mijn kamer die heel royaal is en schoon. Sister Theopista* blijkt al gebeld te hebben met de vraag of ze me van het vliegveld moet halen. Jammer dat ze dat niet

eerder gedaan heeft, dan was ik meteen doorgereisd naar Bwanda en had ik kunnen

deel nemen aan de 'verlichte' wandeling van Villa Maria naar het graf van Mother Mechtild(MM).* Deze tocht heeft Aagje* vaak gemaakt tijdens de verhuizing van Villa Maria naar het nieuw gebouwde convent in Bwanda en stond al langer op mijn wensenlijstje. Drie jaar geleden was het niet mogelijk dat te doen in verband met Joke's beenblessure.

Donderdag 2 december

Na een voortreffelijke nacht, ontbijt op de warande. De tuin van Banda Inns loopt enigszins glooiend af en wordt omringd door een met glasscherven opgetuigde muur met ijzeren poort die alleen van binnenuit geopend kan worden. Vanwaar die veiligheidsmaatregelen vraag je je af. Bij de burens al net zo iets. Grote rollen ijzerdraad on top.

Ik heb Franse toast besteld in de veronderstelling dat dat gewoon geroosterd brood zou zijn. Net als ik twee gewone boterhammetjes heb weggewerkt, worden twee vettig gebakken stuks gebracht. Misverstand dus. Daarvan zullen er in de komende week nog vele volgen, op alle mogelijke terreinen. Op mijn kamer plak ik de felicitatiekaarten in het jubileumboek en neem ik mijn speechje nog eens door. Astaria van de receptie legt contact met Sr. Theopista*, ik kan haar niet verstaan. Afgesproken is dat ze vanavond rond 18 uur naar Banda Inns komt om het programma te bespreken. Verder neem ik een dagje vrijaf. Astaria vindt het niet zo aan te bevelen als ik alleen de straat op ga, op zoek naar een bank of geldautomaat. De tuin plus rust is aantrekkelijk. Vogels, mooie bomen, kinderstemmetjes, auto's in de verte en geluiden van noeste arbeid. Kalmerend. In de loop van de middag een paar heftige donderslagen en een enkel buitje, daarna barsten de vogels uit in bijzonder gezang, monotoon en heftig. Het wordt snel donker. Theopista laat op zich wachten en arriveert pas rond 20.00 uur. Teveel verkeer. Welkom, welkom. Ze is een veel te zware vrouw, lief gezicht, duidelijk te zwaar belast en nu uitgeput maar sterk. Later realiseer ik me dat ze om mij te kunnen begeleiden niet heeft kunnen deelnemen aan de processie van Villa Maria naar het kerkhof te Bwanda. De nacht brengen zij en Daniel, de driver, door in Kampala. Theopista in het convent van de Bannabikira; de drivers vinden meestal een eigen onderkomen ergens. Wat een investering voor zomaar een gast.

Uitzicht vanuit de slaapkamer

Vrijdag 3 december

Stipt om 6.30 uur rijdt de auto voor. Vandaag is het feest voor de zusters en daar moet ik bij zijn. Het is al erg druk in Kampala en daarom rijden we niet door het centrum maar langs de buitenkant, via de slums de stad uit. Al veel activiteit op straat, begin van de markten en/of de straathandel. Armoede, armoede. De tocht duurt ongeveer drie uur. Mist en rook mengen zich. De route Kampala – Masaka is berucht. Kuilen, rafelranden, etc. Hier en daar wordt gewerkt. De weg en de bosschages zitten onder de rode klei en zand. Halverwege vertelt Theopista dat ze het thuisfront heeft gemeld 'I have got her'. Ze belt of beter wordt onophoudelijk gebeld. Ze heeft twee telefoons, en ook Daniel wordt soms gebeld. Later begrijp ik hoe dat zit. Ze is lid van het organiserend comité voor de grote dag van morgen en heeft de verantwoordelijkheid voor transport, publiciteit en de driehonderd twintig vrijwilligers van de voedselvoorziening. In drie teams wordt op drie lokaties gekookt op grote vuren. Met haar telefoon stuurt ze al die mensen aan.

Dan wordt er gestopt en voor ik het weet heb ik drie gloeiend hete, in de schil gebakken bananen op mijn schoot. Een stukje krantenpapier dient als servet. Zo opeten aub. Twee werk ik weg met water, de derde kan ik aan Daniel. kwijt. Voorts worden nog een keer de banden opgepompt. Na een tijdje houden we halt om de hand te drukken van de voorzitter van het oudercomité van de school. 'Dit is de mevrouw van het fund dat aan herstel van het dak heeft bijgedragen.' Daniel denkt dat Nederland in Amerika ligt.

Dicht bij Masaka nemen we een short cut, zo'n lekkere rode hobbelweg met aan weerszijden wat huisjes af en toe en mensen op pad. Opeens zijn we bij de visvijver en voor het hek van het Holy Family Convent. De eerste die ik zie is sr. Resti, degene die ons drie jaar geleden heeft begeleid voor onze fysieke problemen, en vervolgens sr. Magdalene de Pazzi, de vorige General Superior die in Amsterdam ooit nog op de koffie is geweest. Hartelijk, hartelijk. Snel word ik naar het retraitehuis gebracht waar een lief kloosterkamertje op me wacht. Ik werk een half kopje koffie naar binnen en weg is Theopista. Van nu af ben ik in handen van sr. Josefine.* Ze stuwt me voort langs allerlei mensen naar het vertrekpunt van de processie buiten het hek, het huis dat ooit het laatste convent was van de Witte Zusters. Ze brengt me naar de huidige General Superior Mother Rosemary*: thank you for coming, most welcome. Woorden die nog vaak zullen klinken. Dan snelt ze naar de microfoon en stelt me voor aan de honderden wachtenden, vooral zusters. Enthousiaste reacties, meestal in de vorm van klappen en yellen. De pauselijke nuntius, hoofdcelebrant, is te laat. We wachten.

In de feestzaal

Dan, ontroerend, verschijnen elf in boomschors geklede jonge vrouwen met palmbleden in hun handen. Ze representeren de allereerste novicen. Ze vormen de kop van de stoet die al zingend in beweging komt op weg naar de kerk/kapel. Onderweg een en al bedrijvigheid. Over het hele terrein worden tenten opgezet voor de ontvangst van morgen. De kapel is mooi opgetuigd. Ik krijg een plaats op de hoek waarvoor een oudere zuster moet wijken. Er klinkt een brassband, een beetje vals soms, maar wat doet het er toe. Het is duidelijk dat iedereen er op uit is er iets moois van te maken. De kapel is een prettig ogende,

goed toegankelijke ruimte. Wit gesausde muren en sober ingericht verder. Het kerkklinnen, de kazuifels – goudkleurig vaak – zijn geborduurd met het motto/logo van het feest: rooted in Christ, we venture in hope. Dit logo komt op veel plaatsen terug. Het koor van de zusters wordt ondersteund door een mannenkoor, het ligt voor de hand dat dit seminaristen zijn van het nabijgelegen grootseminarie. De dirigent- uitnodigend en duidelijk- en de organist zijn ook van 'buiten'. De pauselijke nuntius houdt de overweging. De hele dienst duurt vier uur. Er wordt gedanst. Een rij van zusters en prachtig aangeklede vrouwen vormen de offerstoet met producten van de aarde etc. Aan het eind wordt de zusters gevraagd te knielen en zich opnieuw aan God te wijden, een diepe stilte volgt. Daarna Magnificat en Te Deum. Op verschillende momenten klappen alle aanwezigen en heffen ze hun armen ten hemel. Alle kerkelijke aanwezigen worden nog eens genoemd en bedankt. Daarna volgt een fotosessie in volgorde van belangrijkheid. De twee oudste zusters worden naar voren gesleept en ook ik dus, als relative van Mother Mechtild, op een officiële foto. De hele plechtigheid van voor naar achteren is gefilmd, gefotografeerd. Ook heel veel zusters zijn druk in de weer met een apparaat. Een en ander zal op een dvd gezet worden. Sr. Cate verzekert me dat ze een exemplaar zal toesturen.

Jozefine denkt dat ik wel naar de bathroom zou willen (attent). Ze brengt me naar de oude zusters van het sanatorium die me graag willen zien, omhelzen, aanraken. Sommige gezichten kan ik me nog herinneren. Omgekeerd zal niet het geval zijn. Het gaat vooral om wat ik mag representeren. Wat ze zeggen kan ik niet verstaan, wel begrijpen 'mameya, mameya'

Dan is er een maaltijd in de grote eetzaal van de zusters. Het is ongeveer drie uur in de middag. Lange tafels, professioneel geklede jonge mensen scheppen op. Ik vind een plaatsje naast mensen uit Seattle, die met hun Foundation de Bannabikira steunen. Dan volgt een feestprogramma met veel dans en andere optredens. Heftig versterkte muziek. Jozefine stelt een wandelingetje voor en we gaan naar het kerkhof waar ze bloemetjes zoekt om op het graf van MM. te leggen. Dat doen ze iedere drie dagen. Ze knielt en bidt hardop een mooi gebed. Als ze merkt dat ik ook belangstelling heb voor het graf van Aagje, twee graven verderop, gebeurt

hetzelfde. Wat kunnen die zusters toch mooie gebedjes maken steeds. Ben ontroerd. Ik krijg deze middag ook gelegenheid om mijn speechje te houden en ons cadeau à raison van ruim € 1100- aan te bieden als bijdrage aan het memorial project: een opvang voor jonge alleenstaande moeders. Moeder dankt hartelijk, iedereen klapt weer - natuurlijk! Overigens kom ik in deze dagen niet veel te weten over het project. Als ik vraag naar een plan of de planning, kijkt men enigszins ongerust. Men is doende de vloer te leggen, het vervolg is afhankelijk van beschikbare funds. Sr. Lucy Theresa, de assistente van Mother Rosemary zal ons op de hoogte houden.

's Avonds eet ik met de zusters van Voorzienigheid uit Seattle. Wij slapen op dezelfde gang en de komende dagen hebben we vaak contact. Ik krijg zelfs een uitnodiging om naar Seattle te komen. You never know. Mother Rosemary zit mee aan. Je begrijpt niet hoe ze op een dag als vandaag en de dag van morgen en nog zoveel te doen de rust kan opbrengen om met haar gasten te eten. Men verwacht morgen 13.000 bezoekers die ook moeten worden gevoed. Aagje revived. In haar brieven spreekt ze herhaaldelijk over grote groepen mensen die gevoed moeten worden. Later hoor ik dat bij dit soort gelegenheden de bevolking van alles aanlevert, kippen, koeien, brandhout etc. etc. En vooral ook mensen om te helpen. Mother Rosemary probeert sr. Cate telefonisch te bereiken. Het gerucht gaat dat ze niet zal kunnen komen vanuit Kenia waar ze nu studeert. Geen gehoor. Enfin, ook sr. Vincent is aan tafel. Ze heeft Mother Mechtild persoonlijk gekend, een prachtvrouw zegt ze. Op dat moment niet veel gesprek, komt later. Nog een kleine tour met sr. Theodosia* die me van Josefine heeft 'overgenomen' over het terrein. Het is 22 uur geweest en nog lang niet alle tenten staan. Er wordt met man en macht gewerkt. Een prachtige en volle dag.

Lopend buffet

Zaterdag 4 december

De laatste en tegelijkertijd de grote dag van de Centenaryviering. Bij het wakker worden klinkt al muziek. Om 8 uur ontbijt. Bijtijds ga ik naar het feestterrein, daar is volop drukte. Om 10 uur zal de Mis beginnen met weer een korte processie. Nu tenten aan beide zijden van het terrein van voor naar achteren. Zojuist gearriveerde priesters rennen rond met een pakje waarin superplie etc. dat zij duidelijk bij de ingang overhandigd gekregen hebben. Vrouwen, mannen met grote sjerpen - doet me denken aan de eerbied-in-godshuis-mensen van vroeger - wijzen de gasten hun plaats. Er worden boekjes verkocht met de orde van dienst (heb ik gisteren al cadeau gekregen). Ik kom in het blok hoogwaardigheidsbekleders terecht, prachtig geklede vrouwen, mannen in snel gesneden kostuums. Sommigen worden persoonlijk naar hun plaats geleid. Kortom plechtig maar vooral ook een blijde en verwachtingsvolle sfeer. Bij de ingangen staat bewapende politie. Ik zie ook een jonge vrouw in uniform als crimepreventor - dat staat tenminste op haar pet en t-shirt - , en scouts voor klusjes en boodschappen. Aan video en camera geen gebrek. Aan letterlijk alles, alles lijkt te zijn gedacht. Een blinkende organisatie. De mis wordt gecelebreerd door de bisschop. Er schitteren weer veel gouden mijters. Misschien niet tactvol om op te merken, maar nu ik de primary school heb gezien lijkt het me niet gek als de waarde van slechts één mijtertje aan renovatie zou worden besteed. Maar daarover gaat het niet vandaag. Weer meerstemmige en met instrumenten begeleide muziek. Eigenlijk vind ik de zorgvuldig, vaak a capella door de zusters in de kapel of eetzaal gezongen liederen het mooist klinken. Aagje, die vroeger uitvoerig heeft beschreven hoe moeilijk het was de meisjes te leren zingen, zou er beslist trots op zijn. Een zuster

begeleidt de volkszang, open uitnodigend gezicht, duidelijk geschikt. Twee zusters geven gedurende plechtigheid steeds korte toelichting op wat gebeurt, uitstekend. Deze keer duurt de Mis maar drie uur met als afsluiting weer een fotosessie. Alle belangrijke aanwezigen worden genoemd en bedankt, inclusief schrijvende pers en tv. Witte Pater Jo v.d. Ven, trots dat hij een land-streekgenoot van Mother Mechtilde is, houdt de overweging in Luganda. Ik versta er geen woord van, behalve de naam Mother Mechtilde die wel 100 keer valt. Twintig keer zo vaak als die van Mgr. Streicher, als het niet meer is. Father v.d. Ven heeft de lachers op zijn hand. Hij besteedt uitgebreid aandacht aan de eerste religieuze vrouwen, dus nog voor de Witte Zusters kwamen en de Bannabikira er waren. Voelt als recht doen aan de mensen van dit land.

En dan is daar opeens sr. Cate. Een blij weerzien. Ze heeft 24 uur in de bus gezeten. Geen pretje. Weer worden lange tafels uitgezet en begint de maaltijd. Ik schuif even aan bij Sr. Mary Mc Donald van de White Sisters uit Kisubi. Ze herinnert zich ons bezoek in 2007 en het journaal van de aankomst van MM dat ze had opgezocht en gekopieerd. De Witte Zusters zijn verhuisd naar hun oorspronkelijke woning en dat voelt als thuiskomen. Als ik zeg dat het prettig is dat haar Engels zo verstaanbaar is en ik het Engels van hier zo moeilijk vind, beaamt ze dat. Omgekeerd is ze bang dat 'zij' haar niet zullen verstaan. Uit de dubbele metershoge boxen klinkt keiharde muziek, de hele dag door. Uiteindelijk kom ik bij de VIP afdeling in de voortuin van het convent bij het Mariabeeld (waar je altijd het hoofd licht hoort te buigen, heb ik nu gemerkt). Geen harde muziek, vrijwel steeds schaduw, kan niet beter. Opeens is daar een blonde, blanke vrouw in een lange Afrikaanse jurk die ik eerder als Nederlandse had geïdentificeerd, Marleen Keijzer. Zij is getrouwd met een Oegandees, ooit begonnen als verpleegkundige via Memisa, nu vier kinderen en een grote reeks opvangkinderen. Ongeveer 20. Behalve op de rails, school, werk etc. probeert ze hen weer in contact te brengen met familie en ouders als dat kan. Ze heeft via een Nederlandse vriendin ons boek Witte zuster in donker Afrika gekregen en in een adem uitgelezen. Leuke ontmoeting, fijn ook om even Nederlands te kunnen spreken. Aan het eind van de middag nog even het terrein over. Er zijn allerlei stalletjes met vooral religieuze voorwerpen. Niets wat ik aardig vind om mee te nemen. Er is ook een

museumhoekje waar de motorfiets van mgr. Streicher staat en andere spullen zoals tropenhelm. Een jongen wil graag mijn vriend worden want hij wil na de secundaryschool naar het buitenland. I'm so sorry I can only be your friend for today. Dat is ook goed. Hij wil priester worden. Dan foto's maken van de school. Sommige deuren van de klaslokalen staan open. Onbeschrijfelijk armoedige toestanden.

De loslopende kinderen van de boardingschool, die niet naar huis konden, willen graag op de foto. 's Avonds toch weer een kleine maaltijd. Iedereen opgewekt. Tijdens het eten worden vaak boodschappen van allerlei aard doorspeeld, voelt verbindend. Deze keer onder meer de mededeling dat het wat stiller wordt op het terrein en de ingehuurde muziek nu voor niets lijkt te spelen. Ze mogen niet stoppen want er is voor betaald! Of we willen gaan kijken en op de terugweg een stoel meebrengen aub. Buiten struikelen we over een intiem feestje. Voor de kapel, dus niet op het officiële feestterrein, massa's zusters in het rond. Voor de gasten is een rijtje stoelen vrij gehouden. Een West-Oegandees dansgezelschap treedt op. Prachtig. Ook sommige zusters dansen even mee. De temperatuur is heerlijk, de muziek leuk, de sfeer heel gezellig. Je zou er uren kunnen blijven zitten. Weer zo'n gevarieerde en boeiende dag.

Zondag 5 december

De kerkdienst is een dankdienst. Letterlijk want na de mis neemt Mother Rose het woord en bedankt met name alle zusters die een bijdrage hebben geleverd aan het feest. Het wordt een lange lijst. Veel geklap en geyel. Een zuster bv. heeft vanaf januari gewerkt aan de nieuwe habijten. Sr. Cate komt naar mijn kamer. We nemen een en ander door, zakelijk en privé. Ze vertelt over haar studie, het

onderwerp van haar thesis, etc. Ze is een beetje verdrietig dat ze een deel van de feestelijkheden niet heeft kunnen meemaken. Verder roept ze vaak dat God goed is, dat wel. Tijdens de lunch bieden de zusters uit Seattle cadeaus aan: lied, speech, laptops, rollaters, hekjes, boekjes en nog veel meer. Alle zusters die in Amerika gestudeerd hebben en bij hen in huis woonden, gaan op de foto. Als iedereen weer op haar plek zit, komt een verschrikkelijk bericht. Ben, een van de drivers sinds 10 jaar, is door brand in zijn huisje omgekomen. Mother Rose zakt met haar hoofd op tafel. Grote verslagenheid. Dan staat ze op en begint een gebed. De Council vertrekt om zich te beraden. Er moet gedaan wat moet. Die houding.

Drie-en-een half uur later is het lichaam gekist en naar de kapel gebracht, wordt er een mis opgedragen en komen lange rijen mensen afscheid nemen. Verbijsterend, zo'n anticlimax. En een drama voor zijn vrouw en vier jonge kinderen.

Ik moet denken aan de plotseling dood van Aagje. Wat ik hier gezien heb en meemaak, zo moet het toen ongeveer gegaan zijn en dan heftiger nog.

Als ik later aan Cate vraag of duidelijk is wat er is gebeurd, zegt ze dat Oegandezes nooit vragen naar hoe en waarom. Het is Gods plan geweest en daar ga je mee verder. Daar kan ik het mooi mee doen.

Juist vanmiddag op weg naar de lunch vraagt een oude zuster of ik de cemetery heb bezocht. 'Ze vallen hier als vliegen', zegt ze.

Gepreoccupeerd met de dood zeker, denk ik, en vertel Mother Rosemary over deze ontmoeting. Voor haar aanleiding om te zeggen dat men tegenwoordig te maken heeft met nieuwe ziektes als aids en hart- en vaatziekten. In het algemeen of ook onder de zusters? Mijn indruk is het laatste. Durf het niet te vragen. MR overweegt een ziektekostenverzekering (diocesan) af te sluiten. De prijzen voor medicijnen zijn verschrikkelijk hoog.

Schoollokaal

Om 4 uur afspraak met Sr. Theopista, mijn specifieke gastvrouw en headmistress van St. Theresa Primary School. Ze is in geen velden of wegen te bekennen. Ze is lid van de Council dus in beraad naar aanleiding van de recente gebeurtenis is mijn conclusie. Ruim een half uur later komt ze aangesnel. Ze was in gesprek met de politie. Zij was degene die als eerste te horen kreeg over de brand. Ze was buiten stoelen aan het tellen toen iemand kwam aanrennen met de boodschap. Ze sprong in de auto, belde de politie maar er viel niets meer te redden. Nu wil ze me per se rondleiden. Protesteren helpt niet. De afscheidsdienst laat ze ook lopen. Ik voeg me naar wat zij wil. Weet ook niet hoe anders te reageren. Natuurlijk betuig ik mijn medeleven. Langzaam en vermoeid beweegt ze voort. De in verband met de vakantie onttakelde klaslokalen heb ik zelf al zo'n beetje bekeken. Nu volgen de slaapzalen van de boardingschool, een soort stal met hoge ramen, plaatijzeren dak, ijzeren bedden naast elkaar, geen privacy of gezelligheid aangepast aan kinderen. Er lopen overigens allerlei kids rond die niet naar huis of familie kunnen. Waarschijnlijk brengen de kinderen hier de dagen altijd buiten door. Dat is aan hun kleding te zien. Een paar oudere meisje krijgen van sr. Theopista te horen dat de slaapzaal dirty is. Eerlijk gezegd weet ik geen getallen meer over hoeveel boarders er zijn ten opzichte van niet boarders. Op iedere zaal slapen twee juffen en een zuster. Ik zou het er geen half uur uithouden als oppas. Dan is er een terreintje waar de toiletgroep stond. Die is in elkaar gezakt en voor januari moet er iets nieuws staan. Daar is mee begonnen. De in verband met de dakreparatie verkregen lening heeft ze daartoe moeten verhogen. Een zware last, begrijp ik. Vervolgens op naar de dieren, een paar varkens, twee koeien waarvan één

alleen geld gekost heeft en niets opbrengt, kippen, ezels. Deze kleine farm heeft een educatief doel maar moet ook mede in het onderhoud voorzien. Net als de plantage die ze me morgen zal laten zien. De school moet grotendeels in eigen levensonderhoud voorzien, vandaar. In een oud schoolgebouw wordt de mais bewaard, een ander dient als kookschuur. Er staat nog een origineel gebouwtje uit 1925, original Aagje zoezegd. Het is een bouwval.

Laatste gebouw uit 1925, Aagje original

Het terrein is rommelig. Je moet voortdurend oppassen dat je niet struikelt. Dan terug naar het kantoortje. Ieder perkje langs de school is benut voor de teelt van uien, kool, etc. Het kantoortje is fantastisch, dwz. van boven tot onder behangen met nuttige en opwekkende spreuken en grafisch verantwoorde opsommingen van opvoedkundige items en thema's die behandeld dienen te worden, inclusief sex, soa, rechten als meisje. Een van Theopista's lijfspreuken is: Don't lose hope, no condition is permanent. St. Theresa is een governmentschool. Dat betekent dat men personeel krijgt aangewezen en niet zelf kan selecteren, niet bij het begin en ook niet later. De medewerkers zijn niet altijd kwalitatief voldoende of gemotiveerd. Sr. Theopista heeft een dwingend feedbacksysteem opgezet, dwz. 3 x per term wordt getoetst. De uitkomsten daarvan worden voorgelegd aan de onderwijskrachten. De onderwijskrachten wonen allemaal in kleine huisjes op het terrein direct rondom het convent. Theopista geeft hen eten of andere zaken teneinde ze te binden aan de school. De goede mensen stromen door, het salaris in private scholen is hoger. De klassen zijn veel te groot, tot 73 kinderen. Met ingang van dit jaar wil ze niet verder gaan dan 50 per klas. Het lijkt me een loodzware klus om deze

school met zoveel veelsoortige problemen te runnen.

School lokaal

Ook PC lessen staan op het programma. De juf die de sleutel heeft van het lokaal is niet te vinden.

Theopista stuurt er wat kinderen op uit. Op hun blote voetjes rennen ze weg. Hijgend maar beleefd komen ze vertellen dat ze haar niet gevonden hebben. Ik vertrek beduusd. Do you feel lonely, vraagt ze nog. Not at all. Ik loop nog even langs de kapel. Lange rijen mensen staan te wachten om afscheid te nemen van de driver. Grote verslagenheid. Ik ga het thuisfront bellen.

's Avonds zit ik naast Mother Rose aan tafel. We vertellen elkaar onze beroeps geschiedenis. Ook zij is gestart als nurse, heeft ziekenhuiswetenschappen of zoiets gestudeerd en was manager van een groot ziekenhuis in Zuid-Afrika. Veel zusters zijn heel goed opgeleid. Als je iets wilt moet je zorgen dat je iets kunt en te vertellen hebt. Wat een bijzondere dag weer.

Maandag, 6 december

7 uur Mis, daarna ontbijt. Vanmorgen opnieuw afspraak met Sr. Theopista die met me naar Masaka wil gaan. Voel me goed thuis op mijn kamertje dat uitkijkt op een groene heuvel en dichterbij op de bananerie en andere bomen. Een walletje markeert de grens tussen convent en boerderij, die ik af en toe kan ruiken. Op de gang gebabbel en geslipper van de zusters. Vogels, geen verkeer of iets dergelijks. Kalmerend.

Aan het eind van de ochtend vertrekken we naar Masaka Motherhouse waar de Council haar werk doet. Een gezellig gesprekje met sr. Felicia, de superior van het huis, die ook MM gekend heeft. Uiteraard brengen we een

bezoek aan het kapelletje waar Sr. Theopista een ontroerend gebed uitspreekt. Ze bidt voor mijn heil. Bij het passeren van het portret van MM in de gang merkt ze op dat ik enigszins op haar lijkt.

We gaan langs de kathedraal en opeens staan we voor het kantoor van de diocesan bursar die klaar zit om geld te wisselen. Ik had om een bank of geldautomaat gevraagd! If we can help people, we do. We lunchen in een restaurant waar alleen mannen zitten. Lopen even de boekwinkel en de supermarkt in van de Bannabikira. De opbrengsten zijn van belang maar de winkel functioneert ook als opleiding. Ik koop een regionale krant. Dan naar de markt. Door diepe kuilen hobbelt de auto naar een kledingkraam. Ik geneer me dat ik als witte vrouw op deze manier de mensen op de markt belemmer want er blijft weinig plek om gewoon te lopen. Maar ja, als gast kan je niet anders. Theopista koopt twee jurken, een voor Joke en een voor mij. Dan naar een uitstalling met groente en fruit. We kopen oa. drie ananassen. Theopista wil ze meegeven, wat Cate ons later afraadt. Op weg naar huis wil ze de plantage laten zien met mais, bananen, cassaven etc. etc.

Gezin op de plantage

Zaterdags- en zondags gaat ze er wel werken maar ze heeft ook hulp van de mensen uit de omgeving die ze betaalt. De aanpalende stukken land zijn van het convent, de dovenschool. Ieder instituut moet zijn/haar eigen living verzorgen. Verscholen op het terrein een klein schuurtje, dat denk ik tenminste, waar een man, vrouw en kind leven, een kleine ruimte zonder meubilair, het kind op een lapje op de grond. In de andere helft van het gebouwtje leven een vader en een zoon. De mensen hebben eerbied voor Theopista en tegelijkertijd bestaat er ook zoiets als kameraadschap. Even later zie ik ze

achter elkaar aan lopen over een smal paadje, kind in de draagdoek en grote trossen bananen op het hoofd. Net een plaatje. De chauffeur rijdt door manshoog gras. Als ze dit altijd doen, zullen de wagens geen lang leven beschoren zijn.

Zuster Theopista op haar plantage

Thuisgekomen biedt Sr. Lucy Theresa een kopje thee aan. Ik probeer met Theopista die een uitgeputte indruk maakt, te bespreken dat we morgenochtend niet vroeg weg gaan zoals eerder gepland. Een ontmoeting van een paar uur met Richard, de vriend van Frank V. laten we vallen en we gaan zeker niet naar de Zoo. Theopista stemt in, maar ik hoef me over haar geen zorgen te maken, voegt ze me toe. In plaats daarvan zal ze me een lunch aanbieden in haar huisje, ze slaapt nl. op het terrein van de school. De vrouwen uit Seattle zijn vertrokken. Ben nog de enige gast in de eetzaal. Het valt op dat gezorgd wordt dat ik Cate of andere inmiddels bekende zusters om me heen heb. De maaltijden zijn overigens fantastisch verzorgd. Natuurlijk 's morgens, 's middags en 's avonds matoke, maar ook geroosterd brood, havermoutpap, een ei. Kip, vlees, altijd brokken, sterk geroosterd, moeilijk om te eten. Doe gerust met je handen. Als ik om me heen kijk wordt er weinig bestek gebruikt, alles gaat met de handen. De gastentafel krijgt flesjes water, eigen product. De zusters drinken gekookt water. Na afloop wordt in groepjes aan tafel afgewassen. Ik heb er niet aan gedacht dat ik ook mijn eigen bord had kunnen afwassen. Het is te laat om te pakken, bovendien is de tl al drie avonden 'out of work' en voor deze klus zijn de torches onvoldoende.

Dinsdag, 7 december.

Dag van vertrek. Aan het ontbijt vertellen de zusters over de begrafenis van gisteren. Aan

het eind zeg ik gedag: 'No words to express' etc. Handig dat Theopista mijn steenkolenengels in Luganda vertaalt. Hopelijk maakt ze er iets moois van. Omdat we pas na de lunch vertrekken, biedt Cate aan een bezoek te brengen aan de Bannafont Waterplant, waar schoon water gebotteld wordt, en aan de hostiebakkerij. De zusters hebben echt moderne productiebedrijven, zoveel is langzamerhand wel duidelijk. Uit alles blijkt dat geleefd en gewerkt wordt vanuit een richtinggevende spirituele maar ook bedrijfsmatige missie.

Hier wordt eten bereid

Dan loop ik nog even over het schoolterrein. Er staat een vrouw bananenschijfjes te bakken, om mee te geven blijkt later. In een schuurtje wordt op walmend vuur eten gekookt. Oa. de secretaresse van Theopista en haar zus zijn hier aan het werk. Het ziet blauw van de rook. Theopista heeft haar plan veranderd. De lunch wordt niet in haar huisje maar in de eetzaal geserveerd. Het blijkt een fantastisch lekker afscheidsmaal waar met man en macht aan gewerkt is.

Bij de eetzaal loop ik sr. Vincent tegen het lijf, de oudste nog in leven zijnde ex-General Superior. Ze heeft de hele ochtend naar me lopen zoeken omdat ze nog een vraag heeft over de relatie MM, Sr. Francis Borgia en sr. Nicolas (niet). De stamboom zit al onder in de koffer; het eten staat al op tafel. Ik beloof het haar te schrijven. Wat jammer dat ik niet eerder met haar heb kunnen spreken, haar Engels is perfect te verstaan.

Aan tafel nogal gedoe. De Council moet vanmiddag plotseling bij elkaar komen in verband met een acute kwestie. Theopista moet dus thuisblijven. Dan wordt Cate gecharterd, glimlachend. Deze klus kost haar een hele dag van haar vrije tijd.

Dan is daar de auto, instappen en wegwezen. Moeder en haar assistent komen aanrennen.

Twee jonge zusters gaan mee. Een laatste omhelzing, ook met Theopista die met twee mensen nog aan het inpakken is (goudpapier). Bij de auto staat opeens Gerard, onze chauffeur van drie jaar geleden. Ik had al tig keren naar hem gevraagd. Een hartelijk weerzien. Hoe is het met Joke? Hij is verdrietig. Ben, de overleden driver, was zijn beste vriend. Pray for me, vraagt hij. Onderweg ontstaat een heftige discussie tussen de zusters en onze driver over de gang van zaken bij de brand. Onze man zit voortdurend hoofdschuddend achter het stuur. Zou hij zijn aandacht voldoende bij de weg hebben? Op mijn verzoek wijst Cate de plaats van ons ongeluk van toen!. Zeker dat je dat wilt zien?

De zusters willen weten of de wegen in Nederland beter zijn? Die vraag speel ik door aan Cate. Af en toe kun je geen hand voor ogen zien. Sommige auto's braken zwarte roet uit. Tegelijkertijd zijn er grote zand- en cementverstuivingen waardoor alle zicht verdwijnt.

In Kampala wacht Richard die indien gewenst, bereid was mij bij uitstapjes te begeleiden. Daar is dus niets van gekomen. In het huis van de zusters krijgen we een kop koffie en een broodje. Cate en de chauffeur zitten mee aan en dat maakt het gesprek nog ietsjes meer gevarieerd. Aardige man.

De begeleidende zusters proppen de zakken bananenschijfjes, de noten en het goudpapierpakje nog in mijn koffer (22kg.). Ze weten van aanpakken en zijn handig. Dan op weg naar Entebbe. Het wordt al donker en het is druk op de weg. Sommige auto's en boda-boda's rijden zonder licht. Gelukkig heeft Cate, zoals we dat van haar gewend zijn, een reisgebed gedaan en hebben we een lied gezongen. Behouden thuisreis!

We zien af van ergens eten en zitten nog een poosje gezellig in de VIP room van de airport met een drankje en een hapje bij elkaar. Cate heeft geen haast. Gelukkig slapen ze in Kampala maar ook dat is nog een uurtje rijden in het donker. We nemen afscheid. Jammer. Zullen we elkaar nog ooit zien? Het is 9 uur, om 1.45 uur vertrekt het vliegtuig. In Amsterdam, wachten Vera, Joke en Barend. Fijn om zo ontvangen te kunnen worden. Het is gedaan! Een mooie en waardevolle ervaring.

Riet Nouwens, 17 december 2010

*Mother Mechtild MM.	oud-tante, co-founder Bannabikira
*Sr. Francis Borgia -	Aagje, tante - Witte Zuster in Donker Afrika - 1e normaalschool
*Sr. Theopista -	Gastvrouw, headmistress Primary School
*Mother Rosemary (Rose) MR	Huidige General-Superior
*Sr. Cate	maakte als 1e contact met familie Verkleij/Wesselingh
	contactpersoon Bwandafund
*Sr. Josephine en Sr. Theodosia	Gastvrouwen

BWANDAFONDS,

Het Bwandafonds ondersteunt werk in Oeganda van de Daughters of Mary, gesticht in 1910 door Mère Mechtilde (Cato Verkleij)

Initiatief

Joke Linders, Riet Nouwens, Jan Verkleij, Nico Wesselingh

Correspondentie adres:

Beukenlaan 2
2382ER Zoeterwoude Nederland
071-5619025.

Mail: bwandafonds@gmail.com

Triodos bank nr 78 47 61 345 tnv J.F. Verkleij en/of M.L. Nouwens.

DANK

Zoals de meeste lezers zullen weten was ik van 1-8 december j.l. in Oeganda om het eeuwfeest van de Bannabikara Sisters mee te vieren. In het bijgaande reisjournaal is te lezen dat deze reis een hartverwarmende ervaring is geweest. Ik voelde me zeer gesteund door een groot aantal onder jullie die een bijdrage leverden in de vorm van een donatie en/of felicitatiekaart. Daardoor kon ik het prachtige bedrag van € 1100 voor het jubileumproject overhandigen. Hartelijk dank daarvoor. En dat zegt ook met name Mother M. Rosemary Namaganda, General Superior, in een recente brief: 'Please send our greetings to them all and tell them that we are very grateful for the gifts they gave us'.

De Bannabikira Sisters heb ik leren kennen als sterke vrouwen met veel talent en grote inzet die door de bevolking zeer gewaardeerd worden. Ze zijn creatief in de zin van oplossingen/kansen creëren. Zij zitten niet snel bij de pakken neer en zullen steeds vol vertrouwen zaken aanpakken. Mother Mechtild is hun grote inspiratiebron en voorbeeld van moederlijke liefde. Moederlijke zorg geven aan iedereen, met name de kwetsbaren in de samenleving, beschouwen zij als hun kerntaak/missie.

Er zijn twee boekjes en een dvd uitgegeven: 100 years of Service waarin bijdragen/boodschappen van allerlei autoriteiten en mensen/instanties met wie wordt samengewerkt. Dat boekje geeft een aardige indruk van waar de Bannabikira Sisters zich zoal mee bezig houden en hoe dat wordt ervaren. Een tweede boekje betreft de geschiedenis van de congregatie. De dvd biedt een kennismaking met de verschillende activiteiten.

Mocht iemand vragen hebben, meer willen weten email mnouwens@hetnet.nl of schrijf naar Herenmarkt 25, 1013 EC- Amsterdam.

Riet Nouwens